

## कृष्णपुर नगरपालिकाको आ.व. २०७५/०७६ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

नगर सभामा पेश मिति: २०७५/०३/१०

सभाध्यक्ष महोदय,

- स्थानीय तहको पहिलो निर्वाचन भएपछि हामीलाई विश्वासका साथ विजयी गराई जनताको सेवा गर्ने अवसर प्रदान गरेको आज एक वर्ष पुरा भएको छ । यस घडीमा कृष्णपुर नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा हामी ज्यादै हर्षित भएका छौं ।
- लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्तिको आन्दोलनका विभिन्न कालखण्डमा जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । राष्ट्रिय स्वाधीनता र स्वाभिमान, लोकतन्त्र, सङ्घीयता, जनजीविका, सुशासन र समृद्धि प्राप्तिको आन्दोलन र क्रान्तिको नेतृत्व गर्ने अग्रज नेताहरू, बेपत्ता नागरिक तथा उनीहरूका परिवारलाई, नागरिक समाज, सञ्चार जगत र सहभागी जनसमुदायलाई उच्च सम्मान र प्रशंसा गर्दै बधाई एवम् धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।
- राष्ट्रियता, मानवअधिकार, लोकतन्त्र, विधिको शासन, सामाजिक न्याय, समृद्धि र विकासका पक्षमा कृष्णपुर नगरपालिकाको नेतृत्व सधैं सर्म्पित रहने छ । सार्वभौम नेपाली जनताले निर्माण गरेको नेपालको संविधान कार्यान्वयनको महत्वपूर्ण चरण र नयाँ शासन व्यवस्थाको अभ्यासको थालनी भए पश्चात अझै पनि हामी सिकाइकै क्रममा छौं । संविधानको व्यवस्थाले राज्यको पुर्नसंरचना गर्दै व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका सहितको अधिकार सम्पन्न स्थानीय तह (सरकार) गठन भएको छ । संविधानले अंगिकार गरेको र उल्लेख भएका विषयहरूमा हामी सबैले अनुशरण गरी कार्यान्वयनमा जोड दिनुपर्नेछ । स्वाभिमान र आर्थिक समृद्धिका लागि जनमुखी शासन व्यवस्था, लोककल्याणकारी राज्य प्रणाली, "आफ्नो नगर आफै बनाऔं" र सामाजिक सुरक्षा अवधारणा तथा विकास निर्माणमा जनताको सहभागीता एवं जन लेखापरीक्षण र पारदर्शिता लगायत लोककल्याणकारी राज्यले अपनाउनु पर्ने व्यवस्थाप्रति नगरपालिकासदैव प्रतिवद्ध रहने छ । तीन खम्बे अर्थ नीति (निजी क्षेत्र, सहकारी र सरकारी)को अवलम्बन गरी समाजवाद उन्मुख नगर निर्माण हाम्रो मुल लक्ष्य रहनेछ ।

उपस्थित सदस्यहरू

- प्रशस्त सम्भावना बोकेको यस नगरपालिकाको बृहत्तर विकासका लागि यस क्षेत्रमा क्रियाशिल राजनैतिक दल, समाजसेवि, बुद्धिजिवि, निजी क्षेत्र लगायत सम्पूर्ण नगरवासिहरूले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट पहल गरी राजश्वका स्रोतहरूको पहिचान गरी नगरपालिकाको आन्तरिक आयको वृद्धिमा पहल गर्नु तथा आवश्यकताका आधारमा प्राप्त बजेटको सहि सदुपयोग गरी समविकासको भावनाले अगाडि बढ्नु आजको आवश्यकता देखिएको छ ।
- अब हामीले यस नगरपालिकालाई "राष्ट्रिय स्वाभिमान, कल्याणकारी राज्य, सामाजिक सुरक्षा र समृद्धि:गाउँ सहरको विकास, जनताको सरोकार ! सडक, खानेपानी, शिक्षा, सञ्चार, स्वास्थ्य, सुरक्षा, कृषि, वन तथा पर्यटन सहितको आधुनिक कृष्णपुर नगर !!" भन्ने मूलनारा र लक्ष्यका साथ अगाडी बढ्ने प्रतिवद्धता सहित कार्य थालनी गरेका थियौं । यसमा अझ थप सहकार्यको आवश्यकता महसुश गरिएको छ ।

सदस्य मित्रहरू,

**अब म यस नगरको लक्ष्य, नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।**

- संघीय सरकारले अवलम्बन गरेको समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली भन्ने मूल नारा लाई यस नगरपालिकाले पनि अवलम्बन गरी सहयोग गर्ने छ ।
- विगतमा केन्द्रिकृत रहेको अधिकारलाई स्थानीय तह (नगरपालिका) र यसका वडा वडा र बस्ती बस्तीमा ल्याउन तथा नागरिकलाई सहज, सरल, सुविधाजनक एवम् पारदर्शी ढङ्गबाट सेवा प्रवाह गरी सो कुराको प्रत्याभूति गरेर जनमुखी लोकतन्त्रलाई सुदृढ गर्दै सुशासनयुक्त प्रशासन सञ्चालन गरिने छ ।
- समावेशी लोकतन्त्रद्वारा स्थानीय सरकारमा विभिन्न जातजाति, भाषा, लिङ्ग, धर्म, क्षेत्र, वर्ग र समुदायको प्रतिनिधित्व गराउँदै राष्ट्रियताको प्रवर्धन गरिने छ ।

- आर्थिक समृद्धि र विकासका लागि “आफ्नो नगर आफै बनाऔं” भन्ने भावना लाई मूर्तरूप दिन निजी क्षेत्र, सहकारी र जनसहभागीता वृद्धि गरी स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम प्रयोग तथा पारदर्शिता र जनलेखा परीक्षण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन निरन्तरता दिइने छ ।
- दक्ष जनशक्ति उत्पादन, रोजगारी (व्यावसायिक एवम् प्राविधिक) र उद्यमशीलताको विकास, शहरी पूर्वाधार निर्माण र समाजमा व्याप्त विभेद, शोषण र उत्पीडनको अन्त्य गरी समृद्ध, समुन्नत नेपाली विशेषताको समाजवादको आधार तयार गरिने छ ।
- सुखी, खुसी, सभ्य र समृद्ध नागरिकहरूको नगर निर्माणको लागि दिर्घकालिन योजनाको निर्माण गरी यस नगरपालिकालाई १० वर्षभित्र राष्ट्रिय स्तरका मापदण्ड सहित सुविधा सम्पन्न शहरका रूपमा विकसित गरिनुका साथै सामाजिक, आर्थिक र भौतिक पूर्वाधार विकासको कामलाई व्यवस्थित रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।
- साक्षरता, औसत आयु, प्रतिव्यक्ति वार्षिक आय आदिमा वृद्धि र मातृ मृत्युदर तथा बाल मृत्युदर घटाई उत्कृष्ट मानव विकास सुचकाङ्क भएको नगर निर्माणका लागि सबै खाले विभेद, जोखिम र असमानता मुक्त गरी सामाजिक सद्भावलाई कायम गर्दै समुन्नत नगरको रूपमा विकसित गरिनेछ ।
- रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी स्वरोजगारलाई अगाडी बढाउन आवश्यक सबै पूर्वाधार निर्माण गर्दै आत्मनिर्भर नगर बनाइनेछ ।
- यहाँका धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू, तालतलैयाहरूको उचित व्यवस्थापन संरक्षण एवम् सम्बर्धन गरी धार्मिक पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकसित गरिनेछ ।
- कृषि पेशालाई आधुनिकिकरण र व्यवसायमुखी बनाउँदै उत्पादकत्व वृद्धि गरी आयमा वृद्धि गर्दै लगिनेछ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजनाका लागि थप कार्य गरिने छ ।

#### नगर समृद्धिका विकासका तत्कालिन तथा दीर्घकालीन नीतिहरू

- ५ वर्षे दीर्घकालीन गुर्योजना एवम् आवधिक योजना निर्माणका लागि परामर्श दाता छनौट गरी कार्य अगाडी बढाइएको छ । उक्त योजनामा टेकेर कार्य गरिने छ ।
- सुगम यातायात व्यवस्था सहितको एकीकृत सामूहिक आवास व्यवस्था मार्फत सुकुम्वासी एवं अव्यवस्थित बस्तीहरूको व्यवस्थापनका लागि पहल गरिने छ ।
- नगरपालिकाको भवन निर्माणको लागि कार्य प्रारम्भ गरिएको छ ।
- यस नगरपालिकामा सुविधा सम्पन्न नगर अस्पताल स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
- सामूहिक आवास तथा दलित विपन्न सीमान्तीकृत परिवारलाई आवास गृहको निर्माण गरिने नीति लिइने छ ।
- नगरपालिका भित्र निर्माण गरिने सबै सरकारी तथा सामुदायिक भौतिक संरचनाहरू अपाङ्ग मैत्री बनाइने नीति लिइने छ ।
- पूर्वाधार निर्माणमा सबै सडक बाटोहरूलाई स्तरीय बनाई नगर बस सेवा सञ्चालनका लागि पहल गरिने नीति लिइने छ ।
- यस नगरमा समावेश भई शहरी विकास पूर्वाधार न्यून रहेका वडाहरूमा नगर स्तरीय विकासका लागि नमूना बस्ती विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी सबै वडाहरूलाई समानस्तरमा पुर्याउदै सबै नगरवासीहरूलाई समृद्ध नगरका गौरवशाली नागरिकको अनुभूति दिलाइने नीति लिइने छ ।
- नदी, खोला, ताल तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण गरी सबैखाले प्रदूषण नियन्त्रण गरी पर्यावरण सन्तुलन कायम राखी क्लिन र ग्रिन सिटीको रूपमा नगरलाई विकास गरिनेछ ।
- ५० औं वर्ष देखि भोगचलन गरिरहेका किसान (आम जनता) हरूको जग्गालाई यथाशीघ्र जग्गा नाप नक्सा गरी सम्बन्धित जग्गाधनीहरूलाई जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा दिनका लागि कानून बमोजिम आवश्यक प्रक्रिया थालनी गरिने छ ।
- नगरमा जेष्ठ नागरिक मञ्च, सुविधा सम्पन्न शिशु स्याहार केन्द्र, एवम् एक वडा एक उद्यानको नीति लिइने छ ।
- भ्रष्टाचारविरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वैज्ञानिक आविष्कार, अनुसन्धान र प्राज्ञिक कार्यमा संलग्न व्यक्तित्व, युवा वैज्ञानिकहरू, अनुसन्धानकर्ता र प्राज्ञहरूका रचनात्मक कार्यहरूमा आवश्यक सहयोग पुर्याइनेछ एवम् सहयोगको पहल गरिनेछ ।
- कृष्णपुरको समग्र विकासमा टेवा पुर्याउने गरी स्वरोजगार बनाउन जनता र नगरपालिकाको स्वामित्व रहने गरी प्राविधिक शिक्षालयको स्थापना गर्न सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।
- जनप्रतिनिधी र राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनमा विकासका साझेदारका रूपमा रहेका निजी, सहकारी, गैर सरकारी तथा सामाजिक संघ संस्था, सामुदायिक संस्था र अन्तराष्ट्रिय गैसस, वैदेशिक लगानीकर्ता लगायतका निकायहरूको सहभागीता, साझेदारी र सहकार्यको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- समय सापेक्ष रोजगार मूलक वातावरण सृजना गरी युवाका लागि अनलाइन रोजगार सूचना केन्द्र व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- यस नगरपालिकालाई हरित नगरपालिका निर्माण गर्न विभिन्न जातका विरुवा उत्पादन गरी नागरिकलाई निःशुल्क वितरण गर्ने नीति लिइने छ ।
- यस नगरपालिकामा रहेका राष्ट्रले घोषणा गरेका खेलहरूमा सामेल भई राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय पदक प्राप्त व्यक्तिहरूलाई नगरपालिकाले सम्मान गर्दै आवश्यक सहयोग गर्ने नीति लिइने छ ।
- जनआन्दोलनका घाइते र शहिद परिवारलाई सम्मान गर्दै नगरपालिकाबाट समेत थप सेवा सुविधा दिने नीति लिइने छ ।
- यस नगरपालिकामा स्थानीय भाषा संस्कृतिको पहिचानका लागि "स्थानीय पाठ्यक्रम विकास योजना" तयार गरिनेछ ।
- यस नगरपालिकामा बसोबास गर्ने राष्ट्रसेवक कर्मचारी, शिक्षक, वि.व्य.स., जन प्रतिनिधिहरू र राजनीतिक दलका अगुवा नेताहरूका छोराछोरीहरूलाई सरकारी विद्यालयमा पढाउने वातावरण निर्माणको लागि कार्यक्रम संचालन गरिने र विद्यालय भर्ना अभियानलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
- यस नगरपालिका भित्र रहेका नदी, खोलानालाहरूमा पर्ने प्रमुख सडकहरूमा पक्कि पुल तथा कलभर्टका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरिने छ ।
- यस नगरपालिकाको सबै वडाहरूलाई छुनेगरी कम्तिमा पनि २ लेनको चक्रपथ बनाउने कार्यको थालनीका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गर्न दातृ निकायसँग समन्वय गरी अनुरोध गरिनेछ ।
- आरक्ष पीडित, मुक्त कर्मैया, मुक्त हलिया, बाढी पीडित र सुकुम्बासीहरूको समस्या समाधान गर्न कानुन बमोजिम पहल गरी समस्या समाधान गरिने छ ।
- यसनगरपालिका भित्र रहेका मुख्य नदीहरू मोहना नदी, मछेली नदी, बण्ड नदी, बनारा नदी, विभिन्न खोला लगायतका ठूला साना खोलानालाहरू समेतलाई व्यवस्थित नदी नियन्त्रण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइने छ ।
- युवाहरूलाई सिपमूलक आयमूलक तालिमहरूका साथै लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र व्यवसायिक उद्यमशिलताको विकासको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- यस नगरपालिकामा विद्युत क्षमता वृद्धि गरी विद्युत लाइन विस्तार गर्ने र विद्युत महसुल काउन्टर दैनिक रुपमा नियमित सञ्चालनगर्न सम्बन्धित निकायमा अनुरोध गरिनेछ ।
- राना, थारु, डगौरा, चौधरी समुदायहरूकोसंस्कृति संरक्षणमा विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- यस नगरपालिका भित्र रहेका गरिब, जेहेन्दार, टुहुरा, असहाय बालबालिकाहरूको अध्ययनका लागि नजिकको विद्यालयमा निःशुल्क अध्ययन र शैक्षिक सामग्री उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- खेलकुद क्षेत्रमा विशेष प्रतिभा र योगदान गर्नेहरूलाई नियमित रुपमा सहयोग गर्न पुरस्कार तथा प्रोत्साहनका लागि अक्षय कोषको स्थापना गरिनेछ ।
- आधुनिक कृषि व्यवसाय तथा उन्नत जातका पशुपालन व्यवसायका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै उत्कृष्ट कृषकलाई प्रोत्साहन तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- एक वडा एक कालोपत्रे सडकको नीतिलाई प्रभावकारी रुपमा लागु गरिने छ ।
- महिलाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउनका लागि सीपमूलक, व्यवसायमूलक र रोजगारीमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- रानाथारु समुदायलाई नेपाल सरकारको आदिवासिको सूचीमा सूचिकृत गर्नका लागि कृष्णपुर नगरपालिकाद्वारा जोडदार माग गरिने छ ।
- मुक्त कर्मैयाहरूको जग्गाको मालपोत मिनाहाका लागि आवश्यक कानुन बनाई लागू गर्ने नीति लिइने छ ।
- मुक्त कर्मैयाहरूको जग्गा धनी प्रमाणपुर्जा धितो राखी ऋण लिने व्यवस्था मिलाउनका लागि नेपाल राष्ट्र बैंकलाई अनुरोध गरिनेछ ।
- नगर भित्रका सबै सडकहरूमा आफ्नै स्रोत साधनको प्रयोग गरी आवश्यकता अनुसार ग्राभेल गर्ने कामलाई आगामी आ.व. मा पनि निरन्तरता दिईनेछ ।

## यस नगरपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का नीति तथा कार्यक्रमहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

### १. पूर्वाधार तथा यातायात:

- १.१ जनतालाई पायक पर्ने स्थानमा वडा कार्यालय स्थापना गर्नुका साथै प्रत्येक वडाका लागि अत्यावश्यक सेवा सञ्चालन गर्न मिल्ने पूर्वाधार युक्त कार्यालय भवन निर्माण गरी सेवा प्रदान गरिने छ । जसको सुरुवातका रूपमा वडा नं. १,४,६,७ र ९ का वडा कार्यालय निर्माणको कामका लागि प्रक्रिया शुरु भईसकेको छ । थप वडा नं. २ र ५ का लागि पनि रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- १.२ नगरबासीको आवागमन र पर्यटन प्रवर्धनलाई सहयोग पुग्ने गरी सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी नगर बस सेवा सञ्चालनको लागि पहल गरिनेछ ।
- १.३ सार्वजनिक बाटोघाटोहरू मिचिएको वा हराएको भए कानून अनुसार उक्त बाटोहरू खोलिने छ र बाटो सडक नपुगेका ठाउँहरूमा मापदण्ड अनुरूप नयाँ निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १.४ वैकल्पिक उर्जा कार्यक्रम मार्फत सम्भाव्यता अध्ययन गरी नगरका मुख्य सडक र बजारहरूमा सौर्य बत्ती जडान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १.५ नगर क्षेत्रभित्र ढल निकासको सम्भाव्यता अध्ययन भईसकेको र आगामी आ.व. मा काम सम्पन्न गरिनेछ ।
- १.६ प्रत्येक वडा तथा टोलमा पर्ने खोला, नाला र खोल्सीहरूमा पुल पुलेसा र कल्भर्टहरू निर्माण गरी आवागमनलाई सहज बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- १.७ भु-उपयोग नीति अनुसार आवासीय क्षेत्र, सर्पिंग कमप्लेक्स, साना उद्योग तथा व्यवसायिक क्षेत्र, शैक्षिक तथा अन्य क्षेत्र छुट्याई नगरपालिका र सम्बन्धित सरोकारवाला निकायको सहकार्यमा व्यवस्थित गरिनेछ ।
- १.९ घरवार बिहीन दलित तथा अन्य अति विपन्न समुदायका लागि जनता आवास कार्यक्रम मार्फत घर निर्माण गरी बसोबास उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरताका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.१० नगरपालिका भित्र बिगतदेखि सञ्चालित क्रमागत योजनाहरूलाई आगामी आ.व.मा पनि निरन्तरता दिईनेछ भने मर्मत संभार कोषलाई व्यवस्थित बनाउन आवश्यक कार्यविधि बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

### २. तथ्याङ्क तथा अभिलेखिकरण:

- २.१ यस नगर भित्र रहेका सार्वजनिक तथा सरकारी सम्पत्तिको अभिलेख राखी संरक्षण र सदुपयोग गरिने छ साथै मानव संशाधन, प्राकृतिक स्रोत साधन, धार्मिक, सास्कृतिक, पुरातात्विक सम्पदा आदिको अभिलेखीकरण र अद्यावधिक गरी व्यवस्थित गरिने छ ।
- २.२ सामाजिक नक्साका आधारमा नगरको सम्पूर्ण सूचनाहरू अध्यावधिक हुने गरी नगरको विस्तृत प्रोफाइल तयार गरिने छ ।
- २.३ विपन्न तथा न्यून आय भएका नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालश्रमिक, सडक बालबालिका, हिंसा पीडित महिला, अल्पसंख्यक जाति र द्वन्द्व पीडितहरूको अभिलेख तयार गरिनेछ ।

### ३. सुशासन तथा जनमूखी प्रशासन:

- ३.१ स्थानीय सरकारबाट प्रदान गरिने सेवालालाई जनउत्तरदायी बनाउन नगरपालिका र प्रत्येक वडा कार्यालयहरूमा नागरिक बडापत्र, हेल्प डेस्क, नागरिक भेला, सार्वजनिक सुनवाइ, अनुगमन संयन्त्र र कार्यप्रणालीलाई पारदर्शी बनाईने छ ।
- ३.२ भ्रष्टाचारमुक्त जवाफदेही सुशासन अवलम्बन गरी नगरको समग्र स्रोत साधनको पहिचान र परिचालन मार्फत समुचित विकास गरिनेछ ।
- ३.३ नगरपालिकाबाट प्रदान हुने सेवा सुविधाहरूलाई पारदर्शी, गुणस्तरीय र जन अपेक्षा अनुरूप बनाउनका लागि नगरपालिका कार्यालयलाई कागज रहित कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- ३.४ नगर प्रहरीको अवधारणा ल्याई राजश्व संकलन तथा सुरक्षा प्रबन्ध मिलाउनका लागि प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिने छ ।

### ४. जनशक्ति व्यवस्थापन:

- ४.१ नगर सेवाको प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरूको अन्तरिम सांगठनिक ढाँचा मन्त्रालयबाट प्राप्त भएको छ । सोही बमोजिम कर्मचारीको पदपूर्ति भए पछि नगरपालिकाले O & M survey गरी थप आवश्यक कर्मचारी पद पूर्ति गर्ने तर्फ प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ ।
- ४.२ आवश्यकता अनुसार कर्मचारी तथा नगर प्रहरीको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- ४.३ अवकाश कोषको व्यवस्थापन गरी कार्यरत कर्मचारीहरू मध्ये स्वेच्छिक अवकाश लिन चाहने व्यक्तिहरूलाई सेवा निवृत्त गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । कर्मचारी कल्याण कोषमा थप रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।

#### ५. आधारभूत, माध्यामिक शिक्षा:

- ५.१. नगरको आवश्यकता अनुसार थप सामुदायिक विद्यालय खोल्ने, मर्ज गर्ने, कक्षा वृद्धि गरी समुदायको हितमा प्रयोग गर्नुका साथै संस्थागत विद्यालयको दर्ता, नवीकरण र अनुगमन गरिने छ ।
- ५.२ नगरका सबै बालबालिकालाई आधारभूत तथा माध्यामिक तहसम्म अंग्रेजी माध्यममा निःशुल्क शिक्षा उपलब्ध गराई शिक्षित नगर बनाउनका लागि केहि नमूना विद्यालय सञ्चालन गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।
- ५.३ सामुदायिक विद्यालय लगायतका शैक्षिक संस्थाहरूमा प्राविधिक शिक्षा संचालनमा जोड दिईनेछ ।
- ५.४ सामुदायिक विद्यालयका लागि आवश्यक सूचना प्रविधि, सुरक्षित भवन, पर्याप्त फर्निचर, पुस्तकालय, शैक्षिक सामग्री, प्रयोगशाला, खानेपानी, शौचालय आदिको प्रबन्ध विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ५.५ नगर क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी अनुपातका आधारमा दरबन्दी मिलान गरी शिक्षकको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- ५.६ सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूले शिक्षा क्षेत्रमा पुर्याएको योगदानलाई सम्मान गर्दै ती विद्यालयहरूले दिइरहेको सेवालार्ई व्यवस्थित गर्दै त्यस्ता विद्यालयहरूले आधारभूत लक्षित वर्गलाई पुर्याउदै आएको सेवालार्ई प्रभावकारी एवं जनमुखी बनाउन सहकार्य गरिने छ ।
- ५.७ शिक्षण सिकाई क्रियाकलापलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।

#### ६. आधारभूत स्वास्थ्य र पोषण:

- ६.१ स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँचकालागी नगरका प्रत्येक वडामा नगर स्वास्थ्य केन्द्रको स्थापनाको नीति लिई स्वास्थ्य संस्थाहरूको स्तरोन्नति गरिनेछ । संघीय सरकारले ल्याएको एक स्थानीय तह एक अस्पतालको अवधारणालाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- ६.२ महिला/बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, एक महिला, अपाङ्गता, असहायको निःशुल्क रुपमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदानकालागी पहल गरिने छ ।
- ६.३ बाल तथा मातृ मृत्युदर न्यूनीकरण र सुरक्षित मातृत्वका लागि सुनौला हजार दिन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन सहकार्य गरिने छ ।
- ६.४ स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत स्वास्थ्य स्वयम् सेवीकाहरूको वृत्तिविकासका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ६.५ यस नगरपालिकामा नवजात शिशु स्याहार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ६.६ किशोर किशोरी मैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

#### ७. कृषि, सिचाई र पशुपंक्षी:

- ७.१ नगरको समग्र कृषि क्षेत्रको विकासको लागि विशिष्टीकरण तथा व्यवसायिकरण सहितको योजना बनाइनेछ । उच्च मूल्य पर्ने र निर्यात सम्भावना भएका बाली पहिचान गरी उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरी निर्यातमा प्राथमिकीकरण गरिनेछ ।
- ७.२ किसानहरूलाई मलखाद, नयाँ प्रविधि, कृषि यन्त्र औजार, चिस्यान केन्द्र, बीउ बीजन, कृषि उत्पादनमा बीमा र किसान परिचय पत्रको व्यवस्थाका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- ७.३ आधुनिक व्यवसायिक खेती तथा पशुपंक्षीपालनमा एक वडा एक उत्पादन एक पहिचान हुने गरी माटो परीक्षण गरी पकेट क्षेत्र पहिचान गर्दै साझेदारी मार्फत नगरलाई केरा, तरकारी, मासु, दुध र अण्डा उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाइनेछ ।
- ७.४ यस नगरलाई केरा खेती र तरकारी खेतीको हबको रुपमा विकास गरिनेछ ।
- ७.५ खेतीयोग्य जमिनमा सिचाई(स्यालो ट्युबेल, लिफ्ट सिचाई, नहर)को व्यवस्थाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ७.६ कृषि उत्पादनमा रासायनिक मल तथा हानिकारक किटनाशकहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै विशेष क्षेत्रलाई प्राङ्गारिक क्षेत्र घोषणा गरी प्राङ्गारिक खेतीको विस्तार गरिने छ साथै आधुनिक कृषि पद्धतिको माध्यमबाट कृषिक्षेत्रको विकास गरिने छ ।
- ७.७ नगरवासीका घरपालुवा पशुधनको तथ्याङ्क संकलन तथा बीमा प्रोत्साहन मार्फत छाडा चौपाया छोड्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्दै नगरक्षेत्रमा रहेका छाडा पशु चौपायालाई निजी, सार्वजनिक साझेदारीमा मार्फत उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।
- ७.८ खाद्यान्न, नगदे बाली, तरकारी खेति, फलफुल खेति, पशुपालन लगायत कृषि व्यावसायिक केन्द्रका रुपमा पकेट क्षेत्र घोषणा गरी अघि बढाईनेछ ।

#### ८. खानेपानी, सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापन:

- ८.१ नगरवासीलाई शुद्ध पिउनेपानीको व्यवस्था मिलाउन खानेपानी योजनाका लागि पहल गरिनेछ । साथै खानेपानीको अति अभाव रहेको क्षेत्रहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- ८.२ पर्यटकीयस्थल, धार्मिक सांस्कृतिकस्थल, हाटबजार क्षेत्र, बसपार्क तथा मानिसको आवागमन बढी हुने स्थानहरूमा सुविधायुक्त सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरिने छ ।
- ८.३ फोहरको उचित व्यवस्थापन गर्दै नगरपालिकालाई पर्यावरण मैत्री, हराभरा र स्वस्थ नगर (Green, Clean and Healthy City) का रूपमा निर्माण गरिने छ ।

## ९. वन, भूसंरक्षण तथा जैविक विविधता:

- ९.१ सामुदायिक वनको पैदावारको उत्पादन, प्रशोधन र उपयोगको विषयमा अध्ययन गरी वनस्रोतमा आधारित व्यवसायमुलक (जडीबुटी खेती, गैरकाष्ठ वन पैदावार) उद्यममुलक वन बनाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ९.२ पर्यापर्यटन, कृषि वनमा तथा वन पैदावारमा आधारित उद्योगहरूलाई चाहिने कच्चा पदार्थको सहज आपूर्तिका लागि कबुलियति वन, निजी वन र किसानका खेतमा वन पैदावर र जडीबुटी उद्योगलाई आवश्यक सहयोग पुर्याईने छ ।
- ९.३ चुरेलाई संरक्षित क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न पहल गरिने छ, साथै चुरेक्षेत्रका सामुदायिक वनलाई आयुमुलक तथा आधुनिक वन व्यवस्थापनका माध्यमबाट चुरे संरक्षणमा सहयोग पुर्याउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ९.४ सामुदायिक वन र सबै खाले स्थानीय समुदायमा आधारित प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापनलाई स्वायत्त र स्वावलम्बी बनाई संरक्षण र वितरणलाई न्यायोचित बनाइने छ ।
- ९.५ प्राकृतिक स्रोत साधन, वनजंगल र नदीनालाको संरक्षण गर्दै नदी किनारमा ग्रिनबेल्ट निर्माणका माध्यमबाट आयमुलक, पर्यटनमुलक हुने गरी दिगो व्यवस्थापन गरिनेछ ।

## १०. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन:

- १०.१ नगरक्षेत्र भित्रका मुख्य तथा शाखा सडक र सार्वजनिक स्थानहरूमा सामुदायिक, सामाजिक संघ संस्था तथा विकास साझेदारसँगको सहकार्यमा हरित नगरको निर्माण गरिनेछ ।
- १०.२ जैविक विविधता संरक्षण मार्फत पानीको स्तर कायम राख्न र जलवायु अनुकुलनताका लागि नगर क्षेत्रका ताल तलैयाको संरक्षण र थप ताल निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- १०.३ नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन केन्द्र र विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापनाका माध्यमबाट आवश्यक पूर्व तयारी गरी प्राकृतिक जोखिममा परेका नागरिकलाई सुरक्षित बनाईने छ ।
- १०.४ विभिन्न नदी र खोलाहरूबाट उत्पन्न बाढी, पहिरो तथा सोबाट हुने घर/जमिन कटान रोक्न तत्काल प्रभावकारी कार्य सुरु गरिने छ ।
- १०.५ नक्सापास नगरी भौतिक संरचना तथा घर निर्माण गर्ने र स्विकृत मापदण्ड विपरीत कार्य गर्ने कार्यलाई निरूत्साहित गरी कानुनी दायरामा ल्याइनेछ । भवन संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि निर्माण भईरहेका संरचनाहरूको अनुगमनको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- १०.६ "इको टुरिज्म" को विकास गरी गाउँ गाउँमा पर्यटक पुर्याउने र जैविक कृषि योजना अन्तर्गत नगरको विकास गरिने छ ।
- १०.७ नगर क्षेत्र भित्रको फोहोर व्यवस्थापन गर्न जग्गा खोजी फोहोर व्यवस्थापन केन्द्र (Land fill site) व्यवस्थित रूपमा निर्माण गरिने छ ।

## ११. जग्गा धनीपुर्जा तथा भू-उपयोग नीति:

- ११.१ संविधानमा उल्लेख भए बमोजिम प्रदेश तथा संघीय सरकारबाट अधिकार प्रत्यायोजित भए अनुरूप उपयुक्त कार्यविधि मार्फत नाप नक्सा, भोगचलनका आधारमा सहूलियत राजश्व लिई जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा अद्यावधिक गर्ने र वितरण कार्यको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ११.२ नगर क्षेत्रमा रहेका सार्वजनिक जग्गा, भवन तथा प्राकृतिक सम्पदा आदि भएको स्थानमा विभिन्न व्यवसायी, व्यक्ति, संघ संस्थाहरूले शुल्क लिई, भवन बनाई भाडा आर्जन गर्ने गरेकाले त्यस्ता जग्गा एवं सम्पदाहरूको लगत लिई आवश्यक प्रक्रिया पुरागरी नगरपालिकाको स्वामित्वमा ल्याउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

## १२. संस्कृति तथा पर्यटन विकास:

- १२.१ नगर क्षेत्रमा रहेका पर्यटकीय स्थल एवम् क्षेत्रहरूमा निजी, सार्वजनिक साझेदारीमा सडक, अतिथि गृह, विश्राम स्थल, होम स्टे, पुरातत्व तथा कला संस्कृतिको जर्गेना, शौचालय, खानेपानी लगायतका पूर्वाधार, पर्यटन मार्ग निर्माण गरी पर्यटन गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- १२.२ डोटेली, थारु, (चौधरी/राना) संस्कृतिको ऐतिहासिक महत्व झल्किने बहुसाँस्कृतिक संग्रहालयको स्थापनाका लागि अध्ययन गरी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १२.३ नगरको पहिचानका लागि नगर आगमनका मुख्य प्रवेश मार्गमा राष्ट्रियता र स्थानीय पहिचान झल्किने गरी नगर प्रवेशद्वार निर्माण गरिनेछ ।
- १२.४ नगरबासीको चाहना अनुरूप निश्चित स्थानहरूमा व्यवस्थित शवदाह स्थल एवं अन्तिम संस्कार स्थल निर्माणको सम्भाव्यता अध्ययन गरी उपयुक्त स्थानमा निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।
- १२.५ स्थानीय संस्कृति र पहिचानलाई संरक्षण, संवर्द्धन र जनताको आयआर्जनका लागि होम स्टे कार्यक्रम सञ्चालनको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- १२.६ प्रत्येक वार्डहरूमा सार्वजनिक सामुदायिक भवन निर्माणको लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- १२.७ यस नगरपालिका भित्र रहेका ऐतिहासिक धार्मिक मठ/मन्दिर, धर्मशाला, गुम्बा, चर्च लगायत पुरातात्विक सम्पदाको संरक्षण, संवर्द्धन एवम् मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
- १२.८ अन्तर्राष्ट्रिय आदिवासी, जनजाती दिवसको दिन, राना थारु समुदायको साउन पहिलो हप्तामा पर्ने तिजको दिन, डगौरा चौधरी समुदायको अटवारी पर्वका दिन सार्वजनिक विदाका लागि नेपाल सरकारसँग पहल गरिनेछ ।

### १३. खेलकुद र युवा:

- १३.१ प्रत्येक वडामा एक खेल मैदानको व्यवस्था गरिने छ ।
- १३.२ खेलकुदको विकासका लागि नगरभित्र विभिन्न खेल प्रतियोगिता सञ्चालन मार्फत प्रतिभावान खेलाडीहरूको छनौट गरी प्रोत्साहन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- १३.३ यस नगरमासुविधा सम्पन्न खेल मैदान (रंगशाला) निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १३.४ समय सापेक्ष बजारको माग अनुसार एक युवा एक सीप कार्यक्रम योजना अन्तर्गत युवा समूहहरूसँग रोजगारी सृजना हुने उद्यम तथा व्यवसायमा साझेदारी नीति लिईने छ ।

### १४. स्थानीय बजार व्यवस्थापन:

- १४.१ अव्यवस्थित खोका छाप्रा, ठेला व्यापारी र व्यवसायीलाई एकीकृत व्यापारिक केन्द्रको व्यवस्थाद्वारा व्यापार व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।
- १४.२ स्वच्छ र ताजा फलफुल, तरकारी र माछा मासुको सुनिश्चताका लागि छुट्टा छुट्टै संकलन केन्द्रको व्यवस्था गरिने छ ।

### १५. सहकारी एवं वित्तीय संस्थाहरूको व्यवस्थापन:

- १५.१ सहकारी संस्थाहरूलाई नियमन र व्यवस्थापन गरिनुका साथै एक वडा एक सहकारीको नीति मार्फत "समृद्धिको यात्रा, सहकारीहरूसँगको सहयात्रा" को नारालाई सार्थक गर्न निरन्तरता दिइने छ ।
- १५.२ दैनिक उपभोग्य वस्तु, कृषि, वन, मत्स्य तथा पशुजन्य पदार्थ उत्पादन, वितरण र विक्री गर्ने सहकारीलाई विशेष छुट तथा अनुदानको व्यवस्था गरिनुका साथै प्रमुख बस्तीहरूमा सुपथ मूल्यका सहकारी पसल सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।
- १५.३ नागरिकहरूलाई उत्पादन कार्य र आयआर्जनमा सहभागी बनाउन परम्परागत ज्ञान तथा सिपमा आधारित स्थानीय कुटिर उद्योग, लघु उद्यमव्यवसाय सञ्चालन गर्न वित्तीय संस्थासँगको समन्वयमा सरल र बिना धितो ऋणको व्यवस्थाका लागि पहल गरिने छ ।

### १६. सूचना तथा सञ्चार:

- १६.१ नगरभित्र सञ्चालनमा आउने एफ.एम.रेडियो तथा टी.भी.को प्रसारण, सञ्चालन, दर्ता, नवीकरण आदि सम्बन्धी आवश्यक नीति बनाई व्यवस्थित गरिने छ ।
- १६.२ सूचना संचारमा सबै नगरबासीको पहुँच पुर्याउन प्रभावकारी दूरसञ्चार सेवाको विस्तार गर्दै सबै विद्यालय, प्रशासनिक भवन, नगर/वडा सभा भवन, स्वास्थ्य केन्द्र, हुलाक कार्यालय र सुचना केन्द्रबाट सूचना प्रवाह हुने वातावरण बनाउन प्रत्येक वडामा टेलिफोन सेवा विस्तार गर्दै वडाहरूमा ईन्टरनेट सेवा विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
- १६.३ नगरका सेवा र सूचनाहरू अनलाइन मार्फत प्रवाहित गरी सेवा र सुचनामा सबैको पहुँच स्थापना गरिनेछ ।

- १६.४ निजी, सार्वजनिक साझेदारीको अवधारणा अनुसार साझेदारीमा सामुदायिक एफ.एम तथा टेलिभिजन संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- १६.५ नगरपालिका परिसर बाहिर कुनै ठाउँ तोक्यो त्यस क्षेत्रलाई free wifi zone बनाईने छ ।
- १६.६ सामुदायिक विद्यालयहरूका लागि आवश्यक सूचना प्रविधि, सुरक्षित भवन, पर्याप्त फर्निचर, पुस्तकालय शैक्षिक सामग्री , प्रयोगशाला , खानेपानी, शौचालय सहयोगको कार्य लाई निरन्तरता दिने छ ।
- १६.७ चालु आ.व. देखि नै सबै क्षेत्रमा विद्युतीय हाजिरी जडान गरिने छ ।
- १६.८ कृष्णपुर नगरपालिकालाई सूचना प्रविधि मैत्री नगरपालिका बनाउन सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।

### १७. स्थानीय मेलमिलाप:

- १७.१ स्थानीय स्तरमा रहेका विवादहरूलाई स्थानीय तहमै विवादित पक्षहरूकै सहभागितामा जीत जीतको वातावरण सृजना मार्फत विवाद समाधान गर्ने मेलमिलाप तथा मध्यस्थता सेवालाई प्रभावकारी बनाइनेछ । यो कार्यमा मेलमिलाप तथा विवाद रुपान्तरण क्षेत्रमा कार्यरत व्यक्ति, संघ संस्थाहरूलाई समेत सहभागीता गराईने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- १७.२ मेलमिलाप सम्बन्धीका कार्यहरूको व्यवस्थापन र सञ्चालनका लागि नगर न्यायिक समिति मार्फत न्यायलाई प्रभावकारी र सर्वसुलभ बनाइने छ ।
- १७.३ गरिब, असहाय तथा पिछडिएका समुदायका व्यक्तिहरूको न्यायमा सहज पहुँच पुर्याउन निःशुल्क कानुनी परामर्श तथा सहयोगको व्यवस्था र समाजमा अनावश्यक रुपमा मुद्दा मामिला गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित र मेलमिलापको प्रवृत्तिलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।



## १८. सामाजिक सुरक्षा र लोककल्याणकारी अवधारणा:

- १८.१ जेष्ठ नागरिकहरूको ज्ञान, सिप र श्रमको सदुपयोग गरी नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न नगरमा जेष्ठ नागरिक ज्ञान, सिप तथा अनुभव आदान प्रदान केन्द्र स्थापनाका लागी पहल गरिने छ ।
- १८.२ अपाङ्गताप्रतिको दृष्टिकोणमा सकारात्मक परिवर्तन गरिने छ । शिक्षा, सीप विकास र रोजगारीबाट उनीहरू भित्रको विशेष क्षमतालाई उजागर गर्न अपाङ्गता विशेष कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- १८.३ नेपाल सरकारको नीति बमोजिम सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैङ्किङ प्रणाली बमोजिम वितरण गरिनेछ ।
- १८.४ आदिवासी जनजाती, महिला, दलित, अपाङ्ग र विपन्न वर्गका लागी विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

## १९. स्थानीय कर तथा स्रोत अभिवृद्धि:

- १९.१ नगर भित्र भएका स्रोको पहिचान गरी नगरबाट लिइने कर, राजस्व, शुल्क आदिलाई व्यवस्थित र नियमन गरिने छ । हाम्रो नगर, हाम्रै कर, समृद्ध नगर बनाउने हाम्रो रहर भन्ने नारालाई साकार पार्न नियमित कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गरिने छ ।
- १९.२ प्रगतिशील कर प्रणालीका आधारमा करको दायरा विस्तार गरिनेछ र सीमान्तकृत एवं सुविधावाट वञ्चित समूहको भलाईका लागी प्रयोग गरिने छ ।
- १९.३ घर जग्गा पास, नक्सा पास, कर/राजस्व भुक्तानी र कुनै पनि सिफारिस लिने प्रयोजनका लागी प्रदान गरिने नागरिक सेवालाई सहज र व्यवस्थित बनाइनेछ ।
- १९.४ नगरको सौन्दर्यतालाई ध्यान दिई नगरक्षेत्रका होडिङ्गबोर्ड लगायतका विज्ञापनलाई करको दायरामा ल्याउनका साथै आवश्यक व्यवस्थापनको नीति लिईने छ ।
- १९.५ करदाता शिक्षा अभियानलाई तीव्रताका साथ लागू गरिनेछ ।

## २०. दीर्घकालीन तथा नगरपालिकाको गौरवका कार्यक्रमहरू:

- २०.१ सीमावर्ती नगरहरूसँगको कनेक्टिभिटी जोड्नका लागी आवश्यक अध्ययन गरी सडक निर्माण र भएका सडकहरूको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- २०.२ बंक-नाइल सडक, मालुमेला-राजघाट कृषि सडक, वाणी-देखतभुली सडक, निर्माण र संचालनमा ल्याउन प्रादेशिक एवं संघीय सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- २०.३ आगामी १५ वर्षभित्र कृष्णपुरलाई शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन, सूचना प्रविधि र वातवरण मैत्री नगरपालिकामा रूपान्तरण गरी देशकै उत्कृष्ट नगरका रूपमा स्थापित गरिने छ ।
- २०.४ पूर्व पश्चिम राजमार्गमा बद्दो चापलाई मध्यनजर गर्दै उक्त राजमार्गलाई चार लेनको बनाउन नेपाल सरकारसँग विशेष पहल गरिनेछ ।
- २०.५ नगरपालिकामा ५० शैयाको अस्पताल निर्माण गर्न संभाव्यता अध्ययन गरी नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारसँग विशेष पहल गरिनेछ ।
- २०.६ कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, व्यावसायिकरण र विविधिकरणलाई प्रवर्द्धन तथा कृषकहरूलाई बजार पहुँच स्थापना गर्न शीतभण्डार, प्रांगारिक मल उत्पादन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- २०.७ खासी समैजी पर्यटकीय धाम, राधाकृष्ण धाम, थारु साँस्कृतिक संग्राहलय तथा अन्य धर्मसंस्कृतिको प्रवर्द्धन मार्फत यस नगरलाई धार्मिक पर्यटकीय गन्तव्यको नमूनाको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- २०.८ नगर उद्यान, नगर चिडियाखाना जस्ता भौतिक पूर्वाधारहरूको विकास गरी नगरपालिकालाई आकर्षक, रमणीय र सुरक्षित पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ ।

धन्यवाद !

\*\*\*

